

MEDIUL DE SECURITATE ACTUAL – REALITĂȚI ȘI PERSPECTIVE

THE CURRENT SECURITY – REALITIES AND PERSPECTIVES

Lt.col.lect.univ.dr. Daniel ROMAN*
Col.drd. Constantin NICOLAESCU**

În contextul transformărilor raporturilor de poziție a factorilor de securitate, la adresa unei națiuni sau a unei coaliții: politic, militar, economic, social, de mediu, de infrastructuri și de informații, sunt preconizate noi dimensiuni ale conflictelor contemporane. Deși riscurile unei confruntări militare pe scară largă continuă să se diminueze, se observă o evoluție neobișnuită a evenimentelor internaționale, în spectrul larg de securitate din ultima perioadă. Astfel, apreciem modalitățile noi de regândire și de identificare a soluțiilor la adresa siguranței și a securității forțelor proprii, într-un cadru de amenințări mult mai extins față de cel clasic cunoscut. În urma studiilor de caz, cum ar fi includerea Crimei în cadrul Confederației Ruse și criza emigranților din zona de conflict Siria, am formulat o serie de concluzii pertinente asupra tendințelor de transformare a mediului de securitate actual, respectiv am identificat posibilele amenințări la adresa stării de pace și de securitate regională și internațională.

In the context of the transformations of positional relationships of security factors towards a nation or coalition: political, military, economic, social, environmental, infrastructure and intelligence, new dimensions are contemplated over contemporary conflicts. Although the risks continue to diminish, we see an unusual evolution of international events in the broader security spectrum of the past. For this, we appreciate the new ways of rethinking and identifying solutions to the safety and security of our own forces in a broader spectrum of threats than the classic ones known. Following, case studies such as the inclusion of Crimea in the Russian Federation and the immigration crisis in the Syria conflict area, we have formulated a series of pertinent conclusions on the transformation trends of the current security environment, namely we have identified the prospects for threats to the state of peace and regional and international security.

Cuvinte-cheie: mediu de securitate; amenințări; vulnerabilități; intimidare; tacticile under-cover; terorism; ISIS.

Keywords: security; environment; threats; vulnerabilities; intimidation; under-cover tactics; terrorism; ISIS.

Din cauza dinamicii transformărilor suferite în spectrul larg de securitate la adresa statelor și a coalițiilor pe plan internațional, se impune tot mai mult o schimbare de atitudine a factorilor decidenți, în sensul în care „soluțiile cheie” nu mai reprezintă un factor de garanție pentru rezolvarea situațiilor de criză contemporane. În acest context, crearea sau modificarea/ajustarea forțelor avute la dispoziție trebuie realizată, astfel încât acestea să fie în măsură să acționeze eficient împotriva

amenințărilor la adresa securității naționale sau a Alianței, aceasta fiind o sarcină greu de realizat. Un alt aspect se referă la acțiunile factorului politic, puternic modificat în ultima perioadă, care a generat decizii, cu influență negativă asupra securității. De asemenea, crizele existente, ușor de identificat, prin reliefaarea nevoii de resurse energetice, la care se adaugă problema acută a lipsei de apă potabilă sau problemele umanitare, în special cea a migranților, pot duce la o rezultată periculoasă, greu de contracarat.

Securitatea, în ansamblu, se concentrează pe două mari direcții: potențialul de reacție și de adaptare și potențialul de previziune și de acțiune proactiv. În acest mediu complex, dinamic și conflictual, înțelegerea desăvârșită a tendințelor primordiale de evoluție a acestuia și a felului

*Universitatea Națională de Apărare „Carol I”

e-mail: danutroman2@yahoo.com

**Ministerul Apărării Naționale

e-mail: conic0905@yahoo.com

în care elementele generatoare de securitate au șansa să se transforme în parte activă a procesului în discuție reprezintă o condiție vitală pentru atingerea obiectivelor. Abordarea comprehensivă a mecanismelor din interior, precum și a nivelului unității sociale și al potențialului de mobilizare a populației reprezintă o necesitate majoră pentru îndeplinirea planurilor la nivel național¹.

Pentru susținerea și pentru argumentarea celor afirmate, ne vom concentra asupra caracteristicilor noului mediu de operare, prin prisma „războiului neregulat” dus în teatrele de operații, care a ridicat probleme grave la nivelul Alianței NATO, cu privire la întrebuintarea forțelor regulate, în general, și a forțelor pentru operații speciale, în particular, din punctul de vedere al interoperabilității acestora. În plus, mediul geostrategic al României reclamă probleme nemaiîntâlnite până în prezent, care intrigă în privința tendințelor și a evoluției acestuia. Instabilitatea generată de Federația Rusia, în imediata vecinătate a României, ne determină să ne punem problema eficienței structurii forțelor pentru operații speciale, în noul mediu creat de războiul hibrid.

Se poate aprecia, astfel, referitor la conflictele viitoare, că acestea se vor concentra, în general, în zone urbane puternic populate și în plină expansiune, lipsite aproape complet de predictibilitate în ceea ce privește viitorul de securitate al acestora. Urbanizarea rapidă va crea provocări economice, sociale și administrative, care, combinate cu o infrastructură slăbită și nepregătită, aflată în expansiune, vor determina aglomerări urbane/orașe vulnerabile și incapabile să facă față noilor amenințări. Implicațiile unor asemenea situații în conflictele viitoare sunt profunde, pentru o populație numeroasă, în lupta pentru resursele aflate în scădere în zone urbane supraaglomerate, fără servicii de bază și cu o administrație locală depășită.

Conform *Dicționarului Explicativ al Limbii Române*, cuvântul *securitate* are origini latine – *securitas*, *-atis* –, având semnificația capabilității de a te feri de pericol. În plan european, având în vedere extinderea spațiului Uniunii, se poate spune că mecanismul de securitate este sistemul responsabil cu organizarea și cu funcționarea, la nivelul continentului, a activității de reducere la minimum a efectelor iminentelor și potențialelor amenințări. În ceea ce privește conceptele operaționale ale NATO, acestea se focalizează pe

asigurarea securității spațiului euroatlantic, pilon de bază și factor catalizator al menținerii unui mediu stabil, din acest punct de vedere². În acest sens, identificăm *securitatea națională*, ca fiind starea ideală, prin care, utilizând toate resursele existente, se asigură protejarea intereselor naționale, în condițiile înfruntării tuturor formelor de agresiune, de la pericol potențial până la provocare, cu ajutorul tuturor instituțiilor care au responsabilități clar definite de cadrul constituțional. Un beneficiu colateral, generat de starea de securitate, îl constituie menținerea unei democrații sănătoase, caracterizată de echilibru social, de progres economic, de stabilitate politică etc., într-un cadru legal, respectat de toți factorii implicați. Securitatea națională, în cadrul ordinii democratice, se realizează prin exercitarea deplină a drepturilor și a libertăților cetățenești; prin asumarea conștientă a responsabilităților; prin îmbunătățirea capacității decizionale și acționale statale; printr-o poziție activă a României în comunitatea internațională³.

Prin sintagma *mediu de securitate*, foarte uzitată în ultimul timp, se delimitează „... un concept relațional, care presupune o adaptare și o ajustare permanentă a unui set de parametri interni (economico-sociali, politici, militari, juridici, culturali și morali) la condițiile mediului internațional, un proces cu o dinamică fluidă, orientat spre prezervarea spațiului, idealurilor și valorilor comune și, totodată, punerea acestor elemente într-un echilibru stabil, neafectat de factori de risc sau de amenințări”⁴. Sub un alt aspect, complexitatea mediului internațional determină cercetătorii să afirme că „[...] astăzi securitatea nu mai poate fi analizată în termeni de alegere politică, de capacități și intenții ale unui stat, întrucât vulnerabilitățile, riscurile, pericolele și amenințările la adresa securității au căpătat acum o semnificație sistemică”⁵.

Din perspectiva numeroaselor abordări ale conceptelor de *securitate* și de *mediu de securitate*, se poate presupune că obținerea unei viziuni comune reprezintă o necesitate obiectivă, care însă nu poate fi atinsă decât prin conștientizarea faptului că multe dintre actualele provocări sunt rezultatul existenței unor riscuri, a unor amenințări și a unor vulnerabilități comune, care necesită soluții de aceeași natură⁶. Acest aspect presupune ca identificarea schimbărilor din mediul de securitate să se constituie într-o analiză riguroasă

a problematicii apărute în jurul securității, delimitată și fundamentată pe certitudinea existenței a trei constante, în mediul internațional, cum ar fi: statul, elementul principal, haosul generat de lipsa unei guvernări globale și puterea, cu toate valențele ei. În sensul celor prezentate, la momentul actual, global, sursa majoră, cu cel mai mare potențial de instabilitate conflictuală, se află în coordonate dezechilibrate, create de instabilitatea mecanismelor societății, într-o perioadă de transformări profunde⁷. Manifestându-se, de multe ori în mod evident, acestea creează o imagine a mediului de securitate, ale cărui principale caracteristici sunt:

- intensificarea tendințelor de regrupare a centrelor de putere;
- dezmembrarea statelor federale, care a condus la creșterea numărului de țări, la nivel european și mondial;
- adoptarea modelului democratic de către tot mai multe state, fără adaptarea modului de funcționare a instituțiilor la acest nou mod de guvernare;
- accesul inegal la resursele care pot fi accesate de state, cu incidență negativă în privința relațiilor bilaterale/internaționale;
- colapsul unor state, generat de starea economiei, tensiunile sociale sau interetnice, calitatea discutabilă a clasei politice facilitează implicarea unor actori nonstatali cu scopuri obscure, exclusiv orientate pe profit, care poate fi facil obținut într-un mediu instabil;
- creșterea performanțelor tehnicii militare a dus la o accentuare a disproporționalității în ceea ce privește potențialul de achiziție, cu efecte nocive asupra nevoilor de apărare⁸.

Pe de altă parte, mediul economic actual generează, prin instabilitatea sa, un set aparte de provocări la adresa securității. Prin măsurile economice de austeritate, adoptate de numeroase state, pentru diminuarea efectelor crizei economico-financiare, s-au creat premisele instabilității interne și în unele țări membre NATO, cu urmări indirecte asupra securității regionale. Manifestarea acestui fapt poate atrage efecte negative asupra strategiei de ansamblu a Alianței, determinate de incapacitatea respectării angajamentelor asumate de către actorii implicați, sau de complicarea procesului decizional. În arealul *mediului global de securitate*, se estimează că nu se vor înregistra evenimente deosebite, pe termen scurt și mediu, disputa țintind

resursele, în special accesul la resursele energetice. Un alt subiect de confruntare este dat ca obiectiv de extindere a influenței, exercitate de marile puteri, în mediul global de securitate. În sensul celor prezentate, considerăm că războiul viitorului se va regăsi „...la intersecția dintre marile drumuri de acces la resurse, coridoarelor traficului de droguri, influență, terorism și criminalitate și zonelor de confruntare între interesele liderilor unor mari grupări care își iau drept acoperire sisteme de valori specifice marilor civilizații. Astfel de războaie sunt de tip «mozaic» și se desfășoară de la confruntările economice și nonmilitare, la acțiunile teroriste, război informațional și război disproporționat”⁹.

În aceeași ordine de idei, interdependențele dintre diversele evenimente, produse la nivel global, reprezintă o caracteristică a *stării de haos* (definită de teoria haosului) și determină alte tendințe de manifestare a pericolului, în noul mediu global de securitate. Această stare de haos poate contribui, prin modificarea unor parametri la nivel mondial, la apariția unor noi tensiuni și conflicte. Interdependențele create în sistemul relațiilor internaționale au, ca obiect, accesul la informații și la resurse. Fiind de natură conflictuală, aceste dependențe sporesc în intensitate, proporțional cu manifestarea tot mai accentuată a intereselor principalilor actanți globali. Astfel, putem aprecia că, prin depășirea dependențelor discreționare, este posibilă o accentuare a interdependențelor, într-o perioadă în care mediul de securitate poate fi caracterizat la un anumit nivel de siguranță și de stabilitate. *Mediul de securitate în plan zonal și în plan regional* este în schimbare continuă, din cauza plurivalenței interacțiunii și a interdependenței manifestărilor și evoluțiilor în toate planurile (social, economic, politic, militar, demografic și ecologic), ceea ce trezește interesul statelor de a se apăra și de a se proteja. Existența Uniunii Europene a generat o stare de stabilitate continentală, fiind factorul principal care a stimulat, pe de o parte, dezvoltarea economică pe continent și, pe de altă parte, o nouă manieră de punere în aplicare a planului de securitate, concentrată pe rezolvarea pacifistă a disputelor și pe cooperare, la nivel internațional, plurilateral, prin implicarea noilor instituții europene¹⁰. SUA reprezintă un actor important, din perspectiva asigurării securității europene, datorită rolului major jucat de acesta în cadrul Alianței Nord-Atlantice, care s-a implicat

eficient în asigurarea securității continentale, dar și prin ajutorul acordat integrării noilor state în cadrul Uniunii. Astfel, coagularea forțelor, în zone cu mare potențial de conflict, devine o soluție tot mai uzitată în cadrul Uniunii¹¹.

Într-un asemenea mediu complex, dinamic și turbulent, confruntarea principală se duce în sfera valorilor antagonice, între democrație și totalitarism, ca o determinare accentuată de manifestare a agresiunii majore a terorismului internațional, structurat în rețele fără granițe, îndreptat împotriva statelor democratice și a clasei politice, din statele cu o democrație tânără. La nivel regional, persistă încă stări de tensiune, determinate de vechi disensiuni etnice și/sau religioase, cu tendințe separatiste sau de contestare a granițelor existente, dar și de creșterea alarmantă a criminalității transfrontaliere; multe dintre aceste tensiuni cu un puternic potențial de extindere.

Prin prisma celor prezentate, trăsăturile mediului de securitate, în ansamblu sau defalcat pe regiuni, sunt influențate de sistemul relațiilor internaționale create la nivel mondial, de re poziționările și de demersurile care se înregistrează în toate nuanțele. Sistemul de relații a început să fie analizat din perspectiva puterii, ca urmare a tendinței unor actori ai scenei internaționale de a-și exercita puterea în planurile menționate, iar pe de altă parte, datorită eforturilor anumitor țări de ieșire din sfera de influență a marilor state ale lumii, în scopul admiterii lor în anumite organisme de securitate, pentru a-și putea promova interesele naționale. Relațiile bilaterale nou create dintre SUA–Rusia, pe de o parte, și NATO–UE, pe de altă parte, influențează dramatic mediul internațional de securitate actual – ca un nou parteneriat, cu multe valențe critice negative. În aceste circumstanțe, diminuarea bugetului alocat sau nealocarea unui buget necesar, reducerea timpului avut la dispoziție, lipsa de perspectivă și implicarea superficială a clasei politice afectează securitatea atât națională, cât și internațională¹². Se poate afirma că circumstanțele nou create la nivel internațional solicită elaborarea unui nou set de reguli în domeniu. Redefinirea regulilor, apărute după prăbușirea ordinii bipolare, a ridicat și ridică numeroase probleme practice și conceptuale. Dificultățile identificate de noi, în acest sens, sunt determinate de mai mulți factori, cu potențial de manifestare diferit, astfel:

- intensificarea dinamicii și complexitatea mediului internațional, comparativ cu perioada Războiului Rece;

- disimetria modalităților de abordare în domeniul securității, cauzată de grupurile de interese nou formate, aflate în incapacitatea de a formula politici adecvate;

- calitatea precară a clasei politice evidențiază lipsa unei analize profunde a fenomenelor aflate în desfășurare și a modului de contracarare a efectelor acestora;

- multitudinea organismelor de analiză care creează confuzie, prin abordarea problematicii prin prisme diferite, și care conduce la decizii redundante și trunchiate;

- absența modelului previzibil, sustenabil și convenabil majorității statelor conduce la decizii pripite și punctuale, lipsite de esență și de viziune¹³.

Mergând pe identificarea gradului de solicitare a pilonilor de securitate, în cazul parcurgerii unei perioade de criză sau de suportare a unui eveniment negativ de către un stat sau de către o alianță, vom face referiri pertinente pentru fiecare domeniu analizat. În sfera politicului, este vizibil un anumit dezechilibru, cauzat de succesiunea la putere a formațiunilor politice cu orientări diferite, fără o coerență fermă în ceea ce privește derularea proiectelor de anvergură sau a celor cu o durată care depășește mandatul obținut în alegeri. Lupta pentru putere creează coaliții fără sens, doctrinele politice sunt ignorate, pentru câștigarea capitalului electoral, și, cel mai important, elita politică, puternic coruptă evită, prin orice mijloace, confruntarea cu justiția. Din punct de vedere diplomatic, deși acesta este un domeniu aparent stabil, cu o abordare euroatlantică, se vehiculează tot mai des probabilitatea unor noi orientări către Federația Rusia, care ar putea fi benefice. Sub raport economic, deciziile politice, din ultima perioadă, au determinat închiderea majorității unităților de producție, pe „falsul” considerent al eficienței reduse. În plus, investițiile, în variante viabile, sunt aproape nule, ceea ce definește o economie puternic instabilă.

La nivel național, aspectul social este determinat ca factor mai puțin „frământat” de instabilitate în ultima perioadă, deși numeroase incidente, cum ar fi accidentul de la Colectiv (București, 2015) demonstrează că există o oarecare nestatornicie a maselor, pe un fond emoțional neobișnuit.

În domeniul cultural, se fac eforturi pentru menținerea echilibrului acestui factor, fiind unul

dintre cei care absorb majoritatea fondurilor europene alocate, dar care arată un management defectuos al autorităților competente în acest sens. Factorul militar este unul dintre factorii cei mai echilibrați, în special cel al apartenenței la Alianța Nord-Atlantică. Din interior, lipsa unor echipamente esențiale, necesare îndeplinirii misiunilor prin forțe proprii, generează, în unele cazuri, o anumită îngrijorare justificată.

Sub aspect informațional, acesta reprezintă unul dintre factorii cu un pronunțat caracter de inițiator al stabilității. Faptul că România beneficiază de una dintre cele mai bune rețele de Internet ne dă speranța că viitorul poate rezerva atât surprize plăcute, cât și mai puțin plăcute. În consecință, dacă factorii prezentați mai sus ar fi preponderent echilibrați, atunci soluțiile formulate, prin prisma mediului de securitate, ar fi mult mai ușor de identificat și de abordat.

În altă ordine de idei, Bazinul Mării Negre este o zonă relativ stabilă, dominată de doi actori importanți, și anume Federația Rusă – cu aliații săi tradiționali, foști membri ai URSS – și Turcia – ca una dintre puterile tradiționale, economice și militare din zona desemnată, bineînțeles membră NATO. Abordând cronologic problematica securității, în această regiune geografică, și urmărind succint principalele evenimente din proximitatea României, care au determinat deteriorarea situației de securitate zonală, cu implicări la nivel mondial, putem face referire la:

- deteriorarea continuă a relațiilor Turcia – UE;
- anexarea Crimeei de către Federația Rusă;
- conflictul din estul Ucrainei și acțiunile Rusiei în fosta zonă de influență;
- criza migrațiilor;
- deteriorarea relațiilor Rusia – Turcia, după incidentul aviatic;
- problema ISIS.

Succint, vom trece în revistă doar o parte dintre efectele provocate mediului de securitate de către factorii determinați pe baza celor menționate anterior.

Turcia are o lungă istorie în ceea ce privește accesarea în UE. În ceea ce privește relațiile dintre Turcia și România, ele rămân puternice, stabile, ca parteneri strategici și aliați. Relațiile bilaterale au multe fațete, cum ar fi: politice, economice, militare, energetice și culturale, dintre acestea evidențiindu-se, în special, sectorul economic.

Investițiile turce în România continuă să crească, consolidându-se astfel relațiile comerciale. Există voința politică și sprijinul necesare în acest sens. Și totuși iese în evidență posibilitatea ca UE să nu poată să facă față unei abordări comerciale agresive a unei economii pregătite să facă față rigorilor europene, ca cea a Turciei.

Anexarea teritoriului peninsulei Crimeea la Rusia reprezintă un fals proces politic și mai degrabă unul agresiv, fără urmă de diplomatie, cu o amplă mediatizare, la nivel internațional, din partea Federației Ruse, în 2014, când Crimeea, la acel moment parte componentă a Ucrainei, a ajuns sub control rusesc, fiind asimilată ca două elemente federale distincte: Republica Crimeea și orașul federal Sevastopol¹⁴, în special din cauza nesigurății Rusiei în aprecierea modului de reacție la nivel internațional. Cel mai probabil, analiza Rusiei aprecia o oarecare reacție în plan internațional, iar această abordare diferențiată federativă, Crimeea, Sevastopol, îi oferea posibilitatea concentrării pe una singură, pentru obținerea succesului. Ulterior, se dovedește că reacția la nivel mondial se rezumă la urmărirea evenimentelor și la condamnarea acestora în mass-media internațională, dar numai la nivel declarativ.

Organismele internaționale importante cataloghează anexarea ca fiind ilegală. Ulterior, autoritățile nou instalate, nerecunoscute la nivel internațional, organizează și desfășoară referendumul local, al cărui rezultat conferă rapid Rusiei avantajul sprijinului populației în demersurile de anexare a teritoriilor¹⁵. Ședințele care urmează evenimentelor, la nivelul acestor importante organisme exportatoare de securitate, concură, unanim, către ideea renunțării la o reacție adecvată în privința situației Crimeei și Sevastopolului, cauza fiind pierdută, și a concentrării asupra sud-estului Ucrainei, unde mai există mici șanse de contracarare a efectelor acțiunilor.

Urmează metode ieftine de amenințare și de intimidare, valorificate în întreaga regiune și folosite pentru influențarea deciziilor de amplasare a elementelor acționale ale Alianței. Totuși Ucraina trebuie să rămână stat integru și indivizibil, iar situațiile similare Crimeei nu trebuie tolerate. Însă, astăzi, Crimeea este parte a Federației Ruse, o rană deschisă în memoria Ucrainei, chiar dacă faptul este consumat și șansele de îndreptare sunt minime. Pe de altă parte, pentru Rusia, Crimeea reprezintă un

avanpost important, din punct de vedere strategic, care poate influența decisiv frontul de sud-est al Alianței.

Concluzionăm că ceea ce s-a văzut în Crimeea și în estul Ucrainei este doar o parte a unui proces mult mai amplu, pe care opinia publică din Vest nu o neagă încă vehement, și dovedește un aspect foarte important din desfășurarea conflictului, aceea a exercitării de către Rusia a unei campanii de influențare a mass-mediei externe. Formele acoperite ale puterii de influențare pe care Rusia o folosește în exterior nu sunt doar militare. Sunt, în primul rând, resursele financiare și/sau resursele energetice, aparent inepuizabile. Cumpărarea membrilor puterii de decizie, Parlament sau Guvern, inițial, în calitate de consultanți și, ulterior, folosiți pentru influențarea legislației sau a deciziilor, face parte din strategie. Cumpărarea companiilor (vezi Mechtel), cumpărarea de persoane fizice din sfera de decizie, precum bancheri importanți, cu slujbe la Moscova și care devin pe neașteptate compromiși, șantajați, când revin în Occident, este o altă latură a strategiei. Pe de altă parte, se afirmă tot mai mult faptul că ajutorul financiar oferit statelor este, evident, însoțit de condiții. Statul mai puternic va fi întotdeauna bucuros să mituiască și să folosească criminalitatea organizată ca pe un instrument, aceasta nemaifiind de acum o idee, ci o regulă. Competiția acerbă de analiză a informațiilor din surse deschise, cea mai ieftină dintre toate, este aparent câștigată de Rusia, ca stat puternic în zonă, atât timp cât efortul Europei continuă să se concentreze pe alte metode de identificare și de contracarare decât cele ale adversarului (SIGINT, IMINT etc.).

O altă zonă, ba chiar una cu tradiție în conflictele de mică și de medie intensitate, ca Orientul Mijlociu, cu mari tensiuni etnice și religioase, poate oferi un mediu propice de dezvoltare a războiului hibrid. Un actor important în regiune, Iranul, a investit sume imense în dezvoltarea de capacități de atac cibernetic. Acesta dispune de resurse energetice enorme, iar mass-media locală este ferm controlată și aservită. Prin urmare, pentru a identifica soluții de contracarare, vor trebui inițiate acțiuni ferme, bazate pe analize profunde și comprehensive ale noului mediu de securitate, deoarece politicile, cetățenia, corporațiile multinaționale, piețele energetice și ale criminalității par a fi granițe strategice noi. În acest context, actorii politici, din ce în ce mai indiferenți la problemele naționale sau regionale, acționează

extrem de eficient, utilizând tot mai mult metode hibride, controlând tot mai mult mass-media și folosind cu eficacitate criminalitatea organizată.

Concluzii

Pe parcursul acestui articol, am formulat o serie de opinii cu privire la starea de securitate a unui stat sau a unei alianțe și am arătat care sunt realitățile, dar și perspectivele unui potențial conflict, descris în „condiții contemporane”. Pentru argumentarea afirmațiilor despre necesitatea reconsiderării și regândirii acțiunilor structurilor responsabile în zona cadrului de securitate, ne vom referi, în particular, la formele de înfățișare a unui război specific zilelor noastre. Într-o lume a hipercompetiției, a războiului hibrid sau a conflictelor neliniare, „trebuie să găsim noi forme de descurajare”¹⁶. Hibridul este „combinația diversă și dinamică dintre forțe regulate, neregulate și/sau elemente criminale, unificate pentru a genera efecte mutuale benefice”¹⁷. Factorul comun al fracției este populația și sprijinul pe care aceasta îl acordă uneia dintre părțile beligerante, fie statale, fie nonstatale. În plus, termenul „război” indică un anumit nivel de violență, care nu este favorabil mediului de operare a comunității Serviciilor de Securitate. Comandamentul pentru Operații Speciale al SUA (United States Special Operations Command- USSOCOM) atenționează însă Serviciile de Securitate partenere că termenul de neregulat/hibrid nu înseamnă neapărat „luptă”¹⁸. Este important ca definițiile să ușureze înțelegerea generală; conceptul critic este la nivelurile operativ și strategic: RN/RH folosește metode indirecte, pentru a câștiga sau pentru a menține sprijinul unei populații relevante. Ceea ce face un război neregulat se referă la punctul concentrării operațiilor sale – o populație relevantă – și scopul strategic – „de a câștiga sau de a menține controlul sau influența asupra unei populații relevante și sprijinul acesteia, prin metode politice, psihologice și economice”¹⁹. RN/RH este mediul în care operațiile centrate pe populație sunt executate pentru atingerea obiectivelor. Concentrarea pe populația relevantă este ceea ce diferențiază RN/RH de abordarea tradițională, „convențională” a războiului. În mediul RN/RH, „indirect” se referă la abordarea care se concentrează pe condițiile inițiale de bază, economice, politice, culturale sau de securitate, care constituie combustibilul pentru resentimentele unei populații, care distruge, dislocă, și înfrânge adversarii, atacându-i fizic și psihologic

în punctele cele mai vulnerabile și unde se așteaptă cel mai puțin [...], care autorizează, activează, sprijină sau influențează Serviciile de Securitate sau alți parteneri, pentru a ataca adversarii militari sau nonmilitari [...], care declanșează acțiuni cu sau împotriva statelor sau grupurilor armate implicate, pentru influențarea adversarilor [...] și care subminează puterea și influența adversarilor asupra unei populații relevante²⁰.

În mediul RN/RH, sunt executate multe operații, similar conceptului potrivit căruia „războiul Tradițional are sarcini operaționale și tactice”. Centrul de Operații Întrunit al SUA subliniază paisprezece operații, care se desfășoară în acest mediu²¹, cum ar fi: insurgență, contrainsurgență (COIN), război neconvențional (UW), terorism, contraterorism (CT), asistență și sprijin în străinătate (FID), stabilitate, securitate, tranziție și reconstrucție (SSTR), comunicații strategice, operații psihologice (PSYOP), operații informaționale (IO), operații civile-militare (CMO), activități de informații și de contrainformații, activități criminale transnaționale, care includ traficul de narcotice, traficul ilicit de armament și tranzacțiile financiare ilicite, care sprijină și susțin RN, activități de impunere a legii concentrate contra adversarilor neregulați.

Identificarea unei soluții de succes, în contextul mediului de securitate actual, a devenit crucială. În general, acești factori asigură o înțelegere mai profundă a ceea ce mediul operațional pare a fi în RN/RH și a identificării organizației capabile să opereze cu succes într-un asemenea conflict – SOF. Deci mediul operațional poate fi definit ca „un compus de condiții, circumstanțe și influențe care afectează angajarea capacităților și cântărește în luarea deciziei de către comandant”²². Pentru aceasta, elementele de succes vor evidenția diferențele în aceste condiții, circumstanțe și influențe, care afectează luarea deciziei de către liderii militari. Cei care operează într-un asemenea mediu trebuie să înțeleagă și să integreze acești factori externi în operațiile lor, alături de factorii organizaționali, critici de succes, care fac posibil succesul organizațiilor (SOF) în noul mediu creat.

Contextual, ambianța operațională este una extrem de complexă, care va necesita o abordare de lungă durată și care are, ca agent determinant, populația și modul ei de reacție, în acțiunile desfășurate de către militari. De aici, rezultă

necesitatea utilizării unui alt tip de organizație, care să fie în măsură să acționeze eficient și eficace. Hibridul este extrem de diferit față de Războiul Tradițional, pentru care armata este, actualmente, organizată și destinată a conduce operații de succes. De altfel, există multe diferențe, concentrarea pe populație vs concentrarea pe inamic fiind cea dominantă. Controlul asupra unui procent relevant de populație este baza sau punctul de pornire pentru celelalte diferențe. Prin urmare, „războiul care are populația ca punct de concentrare al operațiilor necesită o gândire și capacități diferite față de războiul care se concentrează pe înfrângerea militară a adversarului”²³. De aceea organizațiile destinate Războiului Convențional nu sunt neapărat eficiente în mediul hibrid, ca acelea special destinate și specific organizate – Forțele pentru Operații Speciale. Acest mediu va necesita o organizație dinamică, prin care abordările indirecte și pe termen lung sunt favorabile pentru ajutorul Națiunii Gazdă, în obținerea legitimității populației relevante. Într-un asemenea mediu, o accentuare a dimensiunii și a forței militare va avea, deopotrivă, un efect scurt și contraproductiv.

Totuși noul mediu identificat solicită unele modificări ale structurii de forțe pentru operații speciale pentru a o face mai flexibilă și mai eficientă. Înțelegând că există o rezistență instituțională la orice schimbare, aceste propuneri ne pregătesc mai bine pentru viitor. „De-a lungul istoriei, organizațiile militare – de mari dimensiuni – au ieșit în evidență prin rezistența lor la schimbare. Armata împărtășește rezistența la schimbare, inerentă profesiei militare”²⁴.

Cercetarea și analiza intensă și dificilă pot constitui un răspuns la problema ridicată de mediul de operare neregulat și hibrid. Una dintre recomandările formulate ține de managementul resurselor umane pentru personalul SOF, care, evident, necesită o schimbare, din punctul de vedere al sistemului de recompense și al evoluției în carieră. A doua zonă, care ar trebui cercetată în viitor, se referă la posibilitatea de a coopera, la nivelul NATO, pe linia contraterorismului. A treia zonă, pentru o cercetare viitoare, se dovedește a avea două aspecte importante pentru Structurile de Securitate. Primul aspect se referă la schimbările care ar trebui făcute la nivelul acestora, pentru a le asigura un rol mai productiv în mediul neregulat din TO, iar al doilea aspect precizează ce ar trebui făcut, pentru o mai bună coordonare între SOF și

Structurile de Securitate, pentru a produce efectele dorite. O ultimă arie identificată, pentru viitoarele cercetări, ar fi finanțarea și legislația.

Vom încheia acest articol prin formularea câtorva întrebări deschise: Care este legislația necesară reorganizării structurilor pentru ducerea unui război hibrid? În plus, care este legislația necesară pentru obținerea fondurilor speciale, în vederea asigurării resurselor solicitate de astfel de organizații și care ar fi noul rol al forțelor pentru operații speciale în noul context?

NOTE:

1 *** *Strategia națională de apărare a țării pentru perioada 2015-2019 – O Românie puternică în Europa și în lume*, http://www.presidency.ro/files/userfiles/Strategia_Nationala_de_Aparare_a_Tarii_1.pdf, accesat la 30 iulie 2017.

2 Constantin Moștoflei (coord.), *Securitatea și apărarea spațiului sud-est european, în contextul transformărilor de la începutul mileniului III*, Editura Universității de Apărare „Carol I”, București, 2006, pp. 11-13.

3 *** *Strategia națională de apărare a țării pentru perioada 2015-2019 – O Românie puternică în Europa și în lume*, http://www.presidency.ro/files/userfiles/Strategia_Nationala_de_Aparare_a_Tarii_1.pdf, accesat la 30 iulie 2017.

4 M. Mureșan, C. Țenu, L. Stăncilă, D. Enache, D. Filote, *Securitatea Europeană la începutul mileniului III*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2006, p. 45.

5 Al. Sarcinchi, *Elemente noi în studiul securității naționale și internaționale*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2005.

6 T. Frunzeti, V. Zodian, coord, *Lumea 2007, Enciclopedie Politică și Militară*, Editura Centrului Tehnic-Editorial al Armatei, București, 2007.

7 *Manualul NATO, 2001*, Ministerul Informațiilor Publice (Traducere din Office Of Information and Press, NATO, Bruxelles, Belgium); *Tratatul Nord-Atlantic*, art. 3, 5; *România-NATO*, Editura Academiei de Înalte Studii Militare, București, 2002.

8 M. Șt Dinu, G. Alexandrescu, *Surse de instabilitate*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2007, apud B. Buzan, *Popoarele, statele și teama*, Editura Cartier, Chișinău, 2000.

9 I.M. Pașcu, S.N. Vintilă, *Teoria relațiilor internaționale. Note de curs*, Editura Școala Națională de Studii Politice și Administrative, Facultatea de Științe Politice, București, 2007.

10 J. Solana, *A secure Europe in a better world*, Thessaloniki European Council, 20 iun. 2003, <http://www.statewatch.org/news/2003/sep/solanasec.pdf>, 09 August 2016.

11 L. Mureșan, A. Pop, Fl. Bonciu, *The European Security And Defence Policy – A factor of influence on the actions of Romania in the field of security and defence, research paper*, The European Institute of Romania, București, 2004.

12 L. Mureșan, *The New International Security Landscape*, în: „Defense and Security Sector Governance and Reform in South East Europe: Insights and Perspectives”, Second volume: Macedonia, Moldova, Romania, edited by J. Trapans and P. Fluri, DCAF-Geneva Centre for the Democratic Control of Armed Forces, Geneva/Belgrade, 2003.

13 L. Mureșan, *Uniunea Europeană – Politica europeană de securitate și apărare*, lucrare elaborată în cadrul Proiectului Phare RO-2002/000-586.03.01.04.02, „Formare inițială în afaceri europene pentru funcționarii publici din administrația publică centrală”, implementat de Institutul European din România în colaborare cu EUROMED-Euro mediteranean Networks din Belgia, în anul 2005. Lucrarea face parte din *Micromonografii – Politici Europene*.

14 „Putin signs laws on reunification of Republic of Crimea and Sevastopol with Russia”, <http://tass.ru/en/russia/724785>, 21 august 2017.

15 *NATO Secretary-General: Russia's Annexation of Crimea Is Illegal and Illegitimate*, <https://www.brookings.edu/blog/brookings-now/2014/03/19/nato-secretary-general-russias-annexation-of-crimea-is-illegal-and-illegitimate/>, 20 august 2017.

16 <http://www.hotnews.ro/stiri-international-18014446-este-razboiul-hibrid-dus-rusia-ucraina-cum-fost-pregatit-zece-ani-sub-ochii-permisivi-occidentului.htm>, 15 august 2017.

17 U.S. Department of the Army, Hybrid Threat, Training Circular 7-100 (Washington DC, November 26, 2010), 1-1.

18 J. Osborne, *Beyond Irregular Warfare: A Strategic Concept for Countering Irregular Adversaries and Engagement in Complex Security Environments*. Retrieved May 28, 2009, from Small Wars Journal, <http://smallwarsjournal.com/mag/docs-temp/184-osborne.pdf>, February, 2009.

19 United States Joint Chiefs of Staff, *Joint Publication 1-02: Department of Defense Dictionary of Military and Associated Terms*, Department of Defense, Washington DC, 2008, pp. 1-6.

20 USSOCOM; USMCCDC. *Irregular Warfare (IW) Joint Operating Concept (JOC) VI.0*, Department of Defense, Washington DC, 2007, p. 20.

21 *Ibidem*, pp. 9-10.

22 United States Joint Chiefs of Staff, *Joint Publication 1-02: Department of Defense Dictionary of Military and Associated Terms*, Department of Defense, Washington DC, 2008, p. 398.

23 United States Joint Chiefs of Staff. *Joint Publication 3-0, Joint Operations*, Department of Defense, Washington DC, 2008, p. 1-6.

24 United States Senate, Committee on Armed Services. (1985, October), Staff report, 99th Cong., 1st sess. Defense Organization: The Need for Change. S. Prt. 99–86, <http://www.worldcat.org/title/defense-organization-the-need-for-change-staff-report-to-the-committee-on-armed-services-united-states-senate/oclc/15245347>, 26 iulie 2017.

BIBLIOGRAFIE

Dinu M.Șt., Alexandrescu G., *Surse de instabilitate*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2007, apud Buzan B., *Popoarele, statele și teama*, Editura Cartier, Chișinău, 2000.

Frunzeti T., Zodian V., coord, *Lumea 2007, Enciclopedie Politică și Militară*, Editura Centrului Tehnic-Editorial al Armatei, București, 2007.

Mureșan L., Pop A., Bonciu Fl., *The European Security And Defence Policy – A factor of influence on the actions of Romania in the field of security and defence, research paper*, The European Institute of Romania, București, 2004.

Mureșan L., *The New International Security Landscape*, în: Defense and „Security Sector Governance and Reform in South East Europe: Insights and Perspectives”, Second volume: Macedonia, Moldova, Romania, edited by J. Trapans and P. Fluri, DCAF-Geneva Centre for the Democratic Control of Armed Forces, Geneva/Belgrade, 2003.

Mureșan L., *Uniunea Europeană – Politică europeană de securitate și apărare*, lucrare elaborată în cadrul proiectului Phare RO-2002/000-586.03.01.04.02, „Formare inițială în afaceri europene pentru funcționarii publici din administrația publică centrală”, implementat de Institutul European din România în colaborare cu EUROMED-Euro mediteranean Networks din Belgia, în anul 2005. Lucrarea face parte din *Micromonografii – Politici Europene*.

Mureșan M., Țenu C., Stăncilă L., Enache D., Filote D., *Securitatea Europeană la începutul mileniului III*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2006.

Osborne J., *Beyond Irregular Warfare: A Strategic Concept for Countering Irregular Adversaries and Engagement in Complex Security Environments*, Retrieved May 28, 2009, from Small Wars Journal, 2009, February.

Pașcu I.M., Vintilă S.N., *Teoria relațiilor internaționale. Note de curs*, Editura Școala Națională de Studii Politice și Administrative, Facultatea de Științe Politice, București, 2007.

Sarcinschi Al., *Elemente noi în studiul securității naționale și internaționale*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2005.

Solana J., *A secure Europe in a better world*, Thessaloniki European Council, 09 August 2016.

Turchynov Oleksandr, *Декларація „Про боротьбу за звільнення України (Declaration „Of the Struggle for the Liberation of Ukraine”)*, Parliament of Ukraine, <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1139-18>, 20 martie 2014.

United States Joint Chiefs of Staff, *Joint Publication 3–0, Joint Operations*, Department of Defense, Washington DC, 2008.

Strategia națională de apărare a țării pentru perioada 2015 - 2019 – O Românie puternică în Europa și în lume, http://www.presidency.ro/files/userfiles/Strategia_Nationala_de_Aparare_a_Tarii_1.pdf, accesat la 30 iul. 2017.

*** *Manualul NATO*, 2001, Ministerul Informațiilor Publice (Traducere din Office Of Information and Press, NATO, Bruxelles, Belgium); Tratatul Nord-Atlantic, art.3,5; România-NATO, Editura Academiei de Înalte Studii Militare, București, 2002.

U.S. Department of the Army, *Hybrid Threat*, Training Circular 7-100, Washington DC, November 26, 2010.

United States Joint Chiefs of Staff, *Joint Publication 1–02: Department of Defense Dictionary of Military and Associated Terms*, Department of Defense Washington DC, 2008.

SSOCOM; USMCCDC, *Irregular Warfare (IW) Joint Operating Concept (JOC) VI.0.*, Department of Defense, Washington DC, 2007.

United States Joint Chiefs of Staff. *Joint Publication 1–02: Department of Defense Dictionary of Military and Associated Terms*, Department of Defense, Washington DC, 2008.

United States Senate, Committee on Armed Services. Staff report, 99th Cong., 1st sess. Defense Organization: *The Need for Change*, October, 1985.

<http://www.hotnews.ro/stiri-international-18014446-este-razboiul-hibrid-dus-rusia-ucrainacum-fost-pregatit-zece-ani-sub-ochii-permisivi-occidentului.htm>

<http://smallwarsjournal.com/mag/docs-temp/184-osborne.pdf>

<http://www.statewatch.org/news/2003/sep/solanasec.pdf>

<http://old.presidency.ro/static/ordine/CSAT/SSNR.pdf>

<http://www.worldcat.org/title/defense-organization-the-need-for-change-staff-report-to-the-committee-on-armed-services-united-states-senate/oclc/15245347>

Putin signs laws on reunification of Republic of Crimea and Sevastopol with Russia, <http://tass.ru/en/russia/724785>

„NATO Secretary-General: Russia’s Annexation of Crimea Is Illegal and Illegitimate

<https://www.brookings.edu/blog/brookings-now/2014/03/19/nato-secretary-general-russias-annexation-of-crimea-is-illegal-and-illegitimate/>